

Spover i Buskerud

Steinar Stueflotten, Damenga 19, 3032 Drammen, e-post: steinarstue@c2i.net

LRSK fortsetter sin presentasjon av utvalgte artsgruppers forekomst i Buskerud. Denne gangen tar vi for oss spovene som tilhører underfamilien storsniper i snipefamilien. Småspove og storspove er regelmessige men fåtallige hekkefugler i fylket, mens svarthalespove og lappspove kun er sjeldne trekkgjester. Beskrivelsene er basert på den kunnskapen som LRSK i Buskerud for tiden har om de fire artene i LRSKs database, Hekkefuglatlas- og VinterAtlas-prosjektene.

Svarthalespove *Limosa limosa*

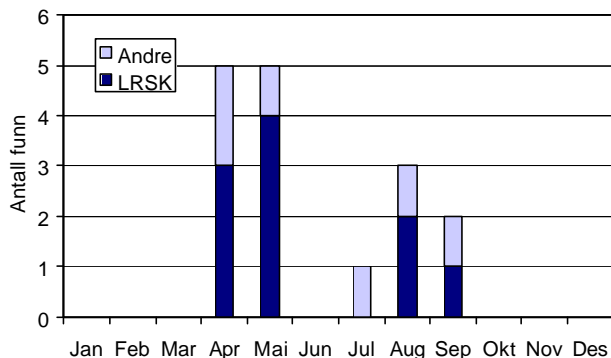
Spredt i palearktisk region med tre underarter, der nominatunderarten *limosa* hekker på Kontinentet og videre østover til Jenisei, og underarten *islandica* i Island, Skottland og Nord-Norge. Fuglene som hekker spredt og fåtallig i Sør-Norge, tilhører mest sannsynlig underarten *limosa*. *Limosa* overvintrer i Nord-Afrika, *islandica* i Vest-Europa. Den norske bestanden er anslått til 100-150 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Sjelden og tilfeldig trekkgjester vår og høst, men ikke årvisst.

Godkjente funn (9/19):

- 1967 ØVRE EIKER: 1 ind Fiskumvannet 04.05. (T.Gunnarsen) (Haftorn 1971).
- 1974 ØVRE EIKER: 5 ind Fiskumvannet 25.08. (A.Hals).
- 1975 RINGERIKE: 5 ind Averøya 20.04. (K.Jerstad, K.Kastnes og T.Anker-Nilsen), 1 ind 21-22.04.
- 1982 ØVRE EIKER: 3 ind Sem 18.08. (A.Hals).
- 1985 HOLE: 1 ind Steinsvika 23.04.-04.05. (K.Myrmo, O.Råd) og trolig samme individ Juveren 04.05. (K.Myrmo).
- 1986 HOLE: 1 ind Steinsvika 01.05. (K.Myrmo).
- 1997 HOLE: 1 ind Svarstadvika 08.05. (K.Myrmo).
- 2001 RINGERIKE: 1 ind Karlsrudtangen 15.09. (J.L.Hals).
- 2003 LIER: 1 ind Gilhusodden 15.04. (E.Gates).

Trekk Svarthalespova opptrer sporadisk på trekket vår og høst. Om våren observeres arten fra ultimo april til medio mai, ekstremum: 15.04. – 18.05., om høsten fra medio august til ultimo september, seinest 27.09. De aller fleste funnene er fra Fiskumvannet og Nordre Tyrifjorden. De fleste funnene dreier seg om enkeltindivider, men det er sett opp til 5 individer sammen et par ganger (1974 og 1975). Grafen viser funnfordeling per måned. Her er det i tillegg til de godkjente funnene, også tatt med 6 funn som ikke er innrapportert til LRSK.

Lappspove *Limosa lapponica*

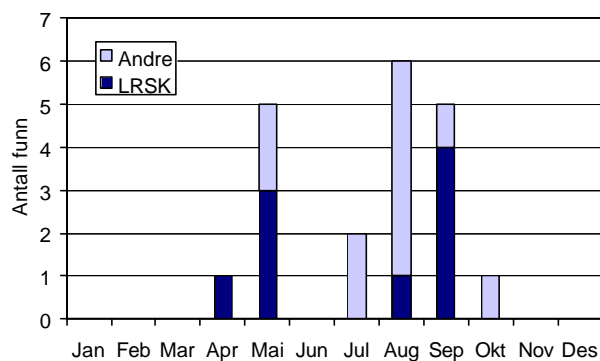
Arten hekker på arktisk tundra fra Norge i vest, gjennom nordlige Sibir øst til Vest-Alaska. I Norge hekker arten kun i Finnmark. Hovedtrekket både vår og høst går langs norskekysten, og arten overvintrer langs kysten av Vest-Europa. Den norske bestanden er anslått til 1.000-3.000 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Sjelden og tilfeldig trekkgjester vår og høst, men ikke årvisst.

Godkjente funn (9/10):

- 1974 DRAMMEN: 1 ind Drammen 11.05. (M.Sjøblom).
- 1976 RØYKEN: 1 ind Sundbyholmene 25.09. (P.O.Syvertsen, Ø.Syvertsen).
- 1987 RINGERIKE: 1K Nordfjorden 13.09. (K.Myrmo).
- 1987 HOLE: 1K Steinsvika 20.09. (K.Myrmo).
- 1993 RINGERIKE: 1 ind Averøya 10. og 18.04. (K.Myrmo).
- 1995 HOLE: 1 ind Svarstadvika 30.08. (B.H.Larsen).
- 1997 RINGERIKE: 1K Røsshholmstranda 09.09. (B.H.Larsen).
- 1998 ØVRE EIKER: 1 ind Fiskumvannet 14.05. (T.Jensen, L.T.Poppe).
- 1999 ØVRE EIKER: 2 ind Fiskumvannet 13.05. (S.Dahl, J.R.Gustad, T.Hansen).

Trekk Lappspova opptrer sporadisk på trekket vår og høst, hyppigst på høsttrekket. Om våren vanligst i første halvdel av mai, ekstremum: 10.04. – 18.05., om høsten primært i august og september, seinest Averøya 10.10.75 (ikke behandlet av LRSK). Juvenile fugler er relativt vanlige på høsttrekket i september. De aller fleste funnene er fra Fiskumvannet og Nordre Tyrifjorden, sjelden ellers. De fleste funn dreier seg om enkeltindivider, men i august 1992 opptådte arten mer tallrikt med maks 23 individer i Nordfjorden, Ringerike, derav 19 ind på Røsshalmstranda og 4 ind på Averøya (Larsen 1995; ikke innrapportert til LRSK). Grafen viser funnfordeling per måned. Her er det i tillegg til de godkjente funnene, også tatt med 11 funn som ikke er innrapportert til LRSK. Det kan for øvrig nevnes at lappspova observeres regelmessig i trekketidene i Sandebukta, Vestfold.

Småspove *Numenius phaeopus*

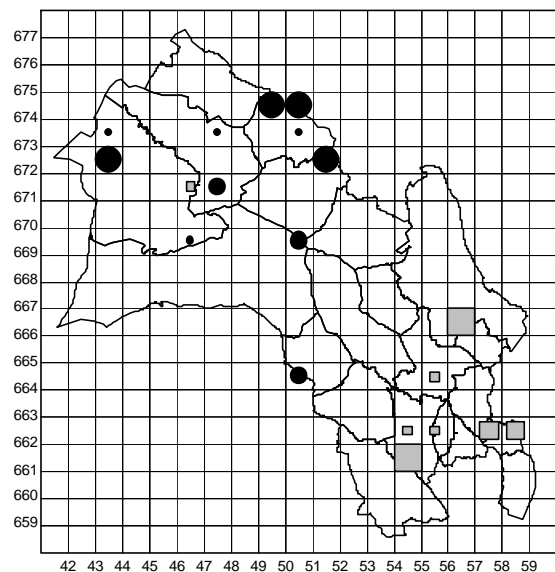
Arten har en usammenhengende nordlig cirkumpolar utbredelse. Vår norske underart hekker på Island og Færøyene, gjennom Skandinavia og øst til Vest-Sibir. Den norske bestanden har tyngdepunkt i Midt- og Nord-Norge. På Østlandet er arten fåtallig med spredte forekomster i indre, høyereliggende strøk. Trekkfugl som overvintrer i Vest-Afrika. Den norske bestanden er anslått til 10.000-20.000 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Spredt og fåtallig hekkefugl i indre, nordlige deler av fylket. Regelmessig på trekket.

Bestand: Opplysninger om småspovas hekking i Buskerud er mangelfulle, derfor er det vanskelig å anslå bestandsstørrelsen med sikkerhet. Men det hekker neppe mer enn 50 par i fylket, trolig bare 20-50 par. Arten hekker på store og vidstrakte myr- og heiområder i fjellskogsbeltet og opp til lavalpin sone. Det er ingen tegn som tyder på at artens utbredelse eller bestandsstørrelse er endret de siste tiårene.

Småspove

Kartet viser ruter med hekkefunnsruter (runde, svarte prikker; Atlaskode B, C og D) og trekkobservasjoner (firkantede, grå prikker; små 1-5 funn, mellomstore 6-10 funn, og store >10 funn); oppdatert status per 2002.

Trekk Småspova opptrer fåtallig men regelmessig på vår- og høsttrekket i lavlandet spesielt i nedre deler av fylket. Om våren fra ultimo april til ultimo mai, med gjennomsnittlig ankomstdato 03.05., og ekstremum: 15.04. – 01.06., tidligst Fiskumvannet 15.04.00. Høsttrekket kan starte svært tidlig, idet voksne fugler trekker bort fra hekkeplassene allerede i siste halvdel av juli. Bl.a. er arten sett flere steder langs kysten av Røyken i siste halvdel av juli, tidligst 1 ind Høvikskjæra, Røyken 02.07.77, samt på Veslehaug, Modum 03.07.96. Hovedtrekket om høsten foregår fra medio august til medio september, seinest Fiskumvannet 04.10.98 og Hals, Øvre Eiker 01.12.76. Normalt sees bare 1-3 ind sammen, maks 35 ind Fiskumvannet 19.04.03 og 30 ind 12.05.95. Om høsten bare 1-3 ind sammen. Arten observeres som regel i våtmarksområder og på beitemark, om høsten også på større holmer og skjær langs Oslofjorden.

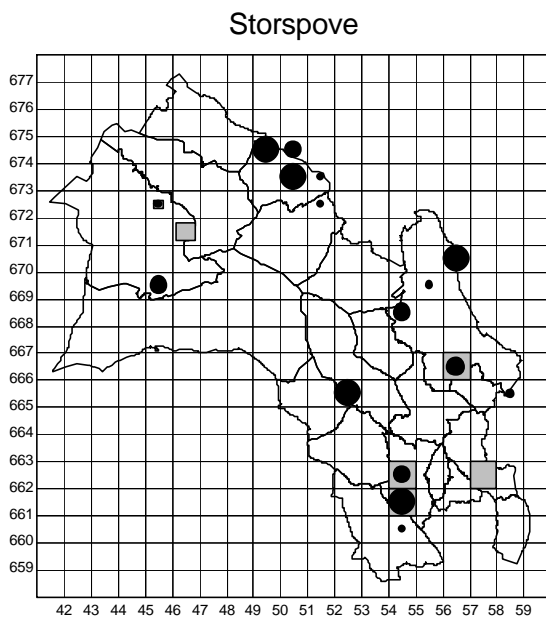
Storspove *Numenius arquata*

Storspova er vidt utbredt gjennom nesten hele den nordlige palearktiske region. I Europa hekker arten fra De britiske øyer i vest, gjennom Nord- og Mellom-Europa og øst til Ural. I Norge er storspova vanligst langs kysten, mer spredt og fåtallig i lavlandet på Østlandet. Trekkfugl som i hovedsak overvintrer i Storbritannia. Den norske bestanden er anslått til 5.000-10.000 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Spredt og fåtallig hekkefugl. Regelmessig på trekket.

Bestand: Heller ikke storspova er en vanlig hekkefugl i Buskerud. Faktisk er den overraskende sjelden. Trolig hekker ikke mer enn 20-30 par i fylket. Arten fins spredt til sjeldent på kulturmark i lavlandet i sørlige og midtre deler av fylket, samt på noen større myrområder opp mot fjellbjørkeskogen i midtre og nordlige deler, bl.a. på Golsfjellet. Endringer i kulturlandskapet har trolig ført til en tilbakegang for arten i lavlandet på Østlandet de siste tiårene. I sørlige deler av Buskerud hekket det tidligere 1-3 par på myrene rundt Fiskumvannet fram til begynnelsen av 1970-tallet, og 1-2 par på kulturmark i samme område fram til 1990, og på nytt i 1996. Ut over dette kjenner ikke LRSK til noen hekking på kulturmark i lavlandet etter 1990.

Kartet viser ruter med hekkefunn (runde, svarte prikker) og trekkobservasjoner (firkantede, grå prikker), kodet på samme måte som for småspove med oppdatert status per 2002.

Trekk Storspovas høylytte og klare fløytetoner er et kjærkomment vårtegn for mange når de lyder utover kulturlandskapet en tidlig april dag. Arten opptrer regelmessig på vårtrekket i lavlandet i nedre deler av Buskerud fra primo april til primo mai; cirka en uke seinere i nord-fylket. Gjennomsnittlig ankomstdato i sør er 10.04., tidligst Fiskumvannet, Øvre Eiker 29.03.98. Typisk ankomst til Strandafjorden i Ål er 17.04. (4 år), tidligst 11.04.71 (T.Breiehagen). Sees normalt i småflokker med opp til 20-30 ind sammen, maks 107 ind Nordre Tyrifjorden, Ringerike

22.04.01, 80+ ind Linnesstranda, Lier 26.04.95 og 77 ind Fiskumvannet 19.04.94. Høsttrekket kan, som for småspova, starte svært tidlig idet hunnen overlater ungepasset til hannen bare en uke eller to etter klekkingen, og kan da starte høsttrekket allerede ved St.Hans-tider. Hovedtrekket om høsten foregår imidlertid fra primo august til medio september når ungfuglene passerer; seinest observert ved Fiskumvannet 25.09. Arten er normalt mindre tallrik på høsten, og det sees da sjelden mer enn 10-20 ind sammen, maks 50-60 ind Fiskumvannet ultimo juni 2000 og 30 ind Hals, Øvre Eiker 06.08.97. På trekket observeres storspova som regel i våtmarksområder og på kulturmark.

Storspove, Linnesstranda 15.04.03 (Jens E. Nygård)

Referanser

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red) 1994: Norsk fugleatlas. NOF, Klæbu, 552 s.

Larsen, B.H. 1995. Arktiske vadere på høsttrekk i Tyrifjorden i 1991 og 1992. Buskskvetten 18(1): 14-19.